

www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Beck Depresyon Envanteri II'nin Öğretmen Adayları Üzerinde Güvenirlik ve Geçerliliğinin İncelenmesi

Examination of the Reliability and Validity of the Beck Depression Inventory II on Pre-service Teachers

Melih Dikmen*

Abstract: Depression is a common and serious disease that negatively affects an individual's way of thinking, behavior and emotions. Despite these negative effects of depression, it is among the most treatable mental disorders in the world. Beck Depression Inventory-II is one of the most widely used tools for diagnosing depression in research and clinical practice around the world. The purpose of this study is to make the reliability and validity of the Beck Depression Inventory-II on pre-service teachers. The research was conducted according to the survey model, one of the quantitative research methods. Firstly, language equivalence studies of the inventory were conducted in the study. The language equivalence of the inventory was examined on pre-service teachers in the English Language Teaching program. When the findings on language equivalence were examined, it was determined that the correlation between the Turkish form of the inventory and the English (Original) form was significantly high. The final form of the inventory was applied to 208 pre-service teachers studying at the Faculty of Education. The data obtained were subjected to Explanatory and Confirmatory Factor Analysis. When the findings of the inventory regarding Exploratory Factor Analysis were examined, it was determined that it preserved the number of items in the original form and explained 57.3% of the total variance of the inventory. In addition, the findings show that the Turkish form of the scale consists of seven dimensions. When the data obtained regarding the construct validity of the inventory was tested with the Confirmatory Factor Analysis, it was seen that the fit indices for the seven-factor structure of the inventory were at an acceptable level. As a result of this research, it can be said that Beck Depression Inventory-II is a reliable and valid scale in order to diagnose the depressive symptoms of pre-service teachers.

Structured Abstract: Introduction

Depression is a common and serious disease that negatively affects an individual's way of thinking, behavior, and emotions (American Psychiatric Association, 2013; Clark, Beck ve Alford, 1999; Meyer, 2000). According to the report of the World Health Organization (WHO), it is stated that more than 264 million people in the world are affected by depression. Depression is different from the individual's usual mood swings and short-term emotional responses due to difficulties in daily life (Taycan, Kutlu, Çimen ve Aydın, 2006).

*Dr., Fırat Üniversitesi, Enformatik Bölümü

Dr., Fırat University, Department of Informatics

ORCID 0000-0001-7015-6236

melihdikmen@gmail.com

**Araştırma etik ilkeler açısından 22/07/2020 tarihli 97132852/302.14.01 sayı numarası ile Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'na uygun bulunmuştur.

Cite as/ Atıf: Dikmen, M. (2020). Beck Depresyon Envanteri II'nin öğretmen adayları üzerinde güvenirlilik ve geçerliliğinin incelenmesi. *Turkish Studies - Education*, 15(6), 4137-4150. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46722>

Received/Geliş: 03 October/Ekim 2020

Accepted/Kabul: 24 December/Aralık 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 25 December/Aralık 2020

CC BY-NC 4.0

Depression becomes a serious health problem, especially when it is prolonged, moderate or severe. Depression can cause an individual to suffer and have problems in work, school and family life. In addition to all these, the most destructive effect of depression is to drive the individual to suicide (Bertone-Johnson, 2009). According to the report of the World Health Organization (WHO), nearly 800,000 people commit suicide every year due to depression. The report states that depression is the second leading cause of death in individuals between the ages of 15-29 (WHO, 2020). According to the WHO report, 4.4 percent of Turkey's population is approximately 3.5 million people are depressed. In the Health Statistics report of the Ministry of Health, it was determined that depressive disorders increased by 21.7 percent from 2012 to 2017 (OHSAD, 2020). Turkey Psychiatric Association (2020) in Turkey indicate that the prevalence of major depression in the range of 3-5.8% (Turkey Psychiatric Association, 2020).

It is stated that one of the most widely used tools for diagnosing depression in researches and clinical practices worldwide is the Beck Depression Inventory-II (BDI-II) (APA, 2018; García-Batista, Guerra-Peña, Cano-Vindel, & Herrera-Martínez, 2018.). The purpose of this study is to examine the validity and reliability of BDI-II on prospective teachers and reveal its factor structure. In the literature, it is seen that the previous versions of the Beck Depression Inventory were adapted into Turkish by some researchers (Hisli, 1989; Tuğlu, Türe, Dağdeviren, and Aktürk, 2007). The main differences from the previous versions of BDI-II are that it includes items for measuring structures such as energy loss, worthlessness, appetite disorder, and concentration (Beck, Steer, Ball, & Ranieri, 1996). Although the psychometric properties of the BDI-II identified by many studies worldwide in a good way, there is no study examining the validity and reliability in Turkey until now. The purpose of this study is twofold. The first is to reveal the factor structure of BDI-II. The second is to demonstrate the validity and reliability of the BDI-II teachers in Turkey.

Method

In this study, it is aimed to adapt Beck Depression Inventory-II to Turkish. In this context, the research was conducted according to the survey model in accordance with the scale adaptation study. The universe of the research consists of pre-service teachers studying at the Faculty of Education of a University in Turkey. The sample of the study, on the other hand, consists of 208 pre-service teachers who were selected from the universe by simple random sampling method. It is seen that there are various approaches when determining the sample size in scale development and adaptation studies. Nunnally (1978) states that the sample size should be ten times the number of items, while MacCallumvd (2001) states that four times the number of items is sufficient. Considering that the BDI-II applied to the sampling in this study has 21 items, it can be said that a sufficient sample was reached in this study conducted on 208 pre-service teachers.

Beck Depression Inventory-II, which will be adapted to Turkish in the study, was developed by Beck, Steer and Brown (1996) and consists of 21 items. Participants give a score between zero (0) and three (3) for each item directed towards them, considering the last one (1) week. Beck, Steer, and Brown (1996) determined in the reliability and validity study of the inventory that the Cronbach Alpha coefficient for the whole inventory was .92.

Discussion, Conclusion and Suggestions

Many criteria and standards must be taken into account in processes such as the development, adaptation and use of measurement tools. The scale developed or adapted when these criteria and standards are violated will be low in reliability and validity (Karakoç & Dönmez, 2014). Reliability is defined as the stability of measurement values obtained in repeated measurements at different times with the same measurement tool. Validity, on the other hand, is that it can be measured accurately without mixing any different features with the desired quality measurement tool (Tekin, 1977). With this research, the Beck Depression Inventory-II was adapted to Turkish and its validity and reliability on prospective teachers were examined. In the study, first of all, Pearson moments multiplication correlation coefficient between Turkish and English applications was calculated in order to provide language equivalence of BDI-II. When the obtained findings were examined, it was determined that there was a high positive correlation between the original and the adapted inventory. After determining that the inventory's language equivalence was achieved, analyzes were made regarding the reliability of the Inventory. The Cronbach Alpha coefficient calculated to determine the reliability of the inventory was found to be .78. Findings show that the inventory meets the reliability criterion (Kayış, 2009). After determining the reliability of the BDI-II, Explanatory Factor Analysis (EFA) was performed to examine the factor structure of the Turkish form of the inventory. As a result of EFA, it was determined that the

inventory preserved its original form of twenty-one items and had a seven-factor structure. In the process of naming the factors determined as a result of EFA, the common features of the items under the same factor and the findings of the studies conducted to determine the factor structure of BDI-II in the literature (Rodríguez-Gómez, Dávila-Martínez, Collazo-Rodríguez, 2006; Subramaniam, Harrell, Huntley, Tracy, 2009) were taken into consideration. Accordingly, the factors of BDI-II are named as feeling restless and unhappy, feeling of guilt, feeling of failure, suicidal tendency and complex emotions, appetite and weight loss, life satisfaction, sleep disorder and loss of sex drive. In the research, it was determined that the total explained variance of BDI-II was 57.13%. Confirmatory Factor Analysis (CFA) was also performed after EFA was performed in the study. The purpose of DFA is to verify the structure (factor) determined by EFA and to determine the conformity of the obtained structure to theoretical knowledge (Eroğlu, 2005). When CFA fit values for the seven-factor structure of BDI-II are examined, it was found that the model is at an acceptable level (Kline, 2005; Şimşek, 2007). In this context, it can be said that the construct validity of the inventory has been provided.

With this research, by adapting the Beck Depression Inventory-II to Turkish, the findings regarding its validity and reliability were examined. It can be said that BDI-II, which has been adapted into Turkish in line with the findings so far, is a reliable and valid measurement tool in diagnosing the depression symptoms and levels of teachers and pre-service teachers.

Keywords: Educational psychology, pre-service teachers, education and depression, reliability and validity, explanatory and confirmatory factor analysis

Öz: Depresyon bireyin düşünme şeklini, davranışlarını ve duygularını olumsuz yönde etkileyen yaygın ve ciddi bir hastalıktır. Depresyonun bu olumsuz etkilerine rağmen dünyada en çok tedavi edilebilen ruhsal bozukluklar arasında yer almaktadır. Dünya genelinde yapılan araştırmalarda ve klinik uygulamalarda depresyonun teşhis edilmesi amacıyla en yaygın kullanılan araçlardan birinin Beck Depresyon Envanteri-II olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı Beck Depresyon Envanteri-II'nin öğretmen adayları üzerinde güvenirligini ve geçerliğini yapmaktır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre yürütülmüştür. Araştırmada ilk olarak envanterin dil eşdeğerliğine ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Envanterin dil eşdeğerliği İngilizce Öğretmenliği programındaki öğretmen adayları üzerinde yapılmıştır. Dil eşdeğerliğine ilişkin bulgular incelendiğinde envanterin Türkçe formu ile İngilizce (Orijinal) formu arasındaki korelasyonun yüksek düzeyde ve anlamlı olduğu belirlenmiştir. Envanterin nihai hali Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 208 öğretmen adayına uygulanmıştır. Elde edilen veriler Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizine tabii tutulmuştur. Envanterin Açımlayıcı Faktör Analizine ilişkin bulguları incelendiğinde orijinal formdaki madde sayısını koruduğu ve envantere ait toplam varyansın %57.3'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Ayrıca, bulgular ölçeğin Türkçe formunun yedi boyuttan oluştuğunu göstermektedir. Envanterin yapı geçerliğine ilişkin elde edilen veriler Doğrulayıcı Faktör Analizi ile test edildiğinde, yedi faktörlü yapısına ilişkin uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulguları sonucunda Türkçeye uyarlaması yapılan Beck Depresyon Envanteri-II'nin öğretmen adaylarının depresif belirtilerinin teşhis edilmesi amacıyla güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim psikolojisi, öğretmen adayları, eğitim ve depresyon, güvenirlilik ve geçerlik, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi

Giriş

Depresyon bireyin düşünme şeklini, davranışlarını ve duygularını olumsuz yönde etkileyen yaygın ve ciddi bir hastalıktır (American Psychiatric Association, 2013; Clark, Beck ve Alford, 1999; Meyer, 2000). Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) raporuna göre dünyada 264 milyondan fazla insanın depresyondan etkilendiği belirtilmektedir. Depresyon, bireyin olağan ruh halindeki değişimlerinden ve günlük yaşamındaki zorluklar nedeniyle yaşadığı kısa süreli duygusal tepkilerden farklıdır (Taycan, Kutlu, Çimen ve Aydın, 2006). Özellikle depresyon uzun süreli, orta veya şiddetli yoğunlukta olduğunda ciddi bir sağlık sorunu haline gelmektedir. Depresyon bireyin acı çekmesine, iş, okul ve aile hayatında problemler yaşamasına neden olabilir. Tüm bunların yanı sıra depresyonun en yıkıcı etkisi bireyi intihara sürükleyebilmesidir (Bertone-Johnson, 2009). DSÖ'nün raporuna göre

her yıl 800.000'e yakın kişi depresyon nedeniyle intihar etmektedir. Raporda 15-29 yaş aralığındaki bireylerde önde gelen ikinci ölüm nedeninin depresyondan kaynaklandığı belirtilmektedir (WHO, 2020). DSÖ'nün raporuna göre, Türkiye nüfusunun yüzde 4,4'ü, yani yaklaşık 3.5 milyon kişi depresyondadır. Sağlık Bakanlığının Sağlık İstatistikleri Raporunda ise depresif bozuklukların 2012'den 2017'ye kadar yüzde 21.7 arttığı tespit edilmiştir (OHSAD, 2020). Türkiye Psikiyatri Derneği (2020) Türkiye'de major depresyon yaygınlığının %3 - 5.8 arasında olduğunu belirtmektedir (Türkiye Psikiyatri Derneği, 2020).

Depresyon üzüntü, keder ve yastan farklıdır. Depresyon teşhisi için bazı semptomların en az iki hafta sürmesi gerekir. Bu semptomlardan bazıları, üzgün hissetmek veya depresif bir ruh hali yaşamak, bir zamanlar zevk alınan aktivitelere karşı ilgi veya zevk kaybı, iştahta değişiklikler, kilo kaybı veya diyet yapıldığı halde artan kilo, çok fazla uyumak veya uyumakta güçlük çekmek, enerji kaybı, artan yorgunluk, amaçsız fiziksel aktivitelerde artış (örneğin, el sıkışma vb.), yavaşlayan hareketler, kendini değersiz veya suçlu hissetmek, düşünme ve konsantre olmakta zorluk yaşamak, ölüm veya intihar düşünceleridir (WHO, 2020). Depresyonda olan herkes her semptomu yaşamayabilir. Bazı insanlar sadece birkaç semptomu yaşarken, diğerlerinin birçok semptomu yaşayabileceği (NIMH, 2018) belirtilmektedir.

Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı-5'te (DSM-5) depresyonun birçok çeşidinin var olduğu belirtilmektedir (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-5, 2013). Bunlardan en yaygın olanları ağır depresyon (major depression), kalıcı depresif bozukluğu (distimi), perinatal depresyon, mevsimsel duygudurum bozukluğu ve manik (Bipolar Disorder) depresyondur (NIMH, 2020). Ağır depresyon bireyin her gün çalışma, uyuma, beslenme ve hayattan zevk alma becerilerini engelleyen ve en az iki hafta boyunca devam eden depresyon semptomlarını içermektedir. Kalıcı depresif bozukluk en az iki yıl süren depresyon semptomlarını içerir. Kalıcı depresif bozukluğu olan birey daha az şiddetli semptomlar göstermesinin yanı sıra majör depresyon atakları da geçirebilir. Perinatal depresyon, kadınların hamilelik sırasında veya doğumdan sonra (postpartum depresyon) tam gelişmiş majör depresyon semptomlarını yaşamasıdır. Mevsimsel duygudurum bozukluğu genellikle sonbaharın sonlarında veya kış aylarının başlarında yaşanan, ilkbahar ve yaz aylarında kaybolan, mevsimlerle birlikte başlayan ve son bulan depresyon türüdür. Manik (Bipolar Disorder) depresyon ise bireyin şiddetli depresyon semptomlarını yaşamasına ek olarak, rahatsız edici yanlış sabit inançlara (sanrılar) veya başkalarının duyamayacağı ya da göremeyeceği üzücü şeyleri duyma veya görme (halüsinasyonlar) gibi bir tür psikoza sahip olduğunda ortaya çıkmaktadır (NIMH, 2020).

Depresyonun etiyolojisi tam olarak bilinemese de birkaç olası nedeni vardır (Çetin ve Arcagök, 2018; Türkiye Psikiyatri Derneği, 2020). Bu nedenlerden birisi bireyin aile öyküsüdür (Bhandari, 2019). Bireyin ailesinde depresyon veya başka bir duygudurum bozukluğu varsa depresyona girme riski yükselir. Bir diğer durum ise erken çocukluk döneminde yaşanan travmalardır (Negele, Kaufhold, Kallenbach ve Leuzinger-Bohleber, 2015). Travma bireyin korkuya ve strese karşı tepki verme yapısını etkiler. Bu durum bireyin ilerleyen dönemlerde depresyona girme olasılığını artırır. Dongen-Melman da (1997) kronik hastalığa sahip olan bireylerin depresyon açısından daha yüksek risk grubunda olduklarını belirtmektedir. Ayrıca DSÖ'nün raporunda beyindeki belirli kimyasallardaki farklılıkların depresyon üzerinde etkili olduğu (WHO, 2020) belirtilmektedir. Tüm bu durumlara ek olarak yapılan araştırmalarda (Travers ve Cooper, 1993) bazı meslek gruplarının yoğun stresli yapısının depresyona neden olabileceği (Aslan ve Çeçen, 2007) ileri sürülmüştür. Arikewuyo'a (2004) göre stresin yoğun bir biçimde yaşandığı mesleklerden biri öğretmenliktir. Öğretmenlik mesleğinin yoğun iş aktivitesiyle ilişkili yapısı stres, depresyon ve anksiyetenin gelişmesine neden olmaktadır (De Camargo, Oliveira, Rodriguez-Añez, Hino ve Reis, 2013). Tanhan'ın (2014) yaptığı araştırmadaki öğretmenlerin %72.4'ünde (268 öğretmen) depresyon belirtisinin olamamasına karşın, %24.6'sında (91 öğretmen) eşik düzeyde depresyona sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin %3'ünde (11 öğretmen) yüksek düzeyde depresyon

semptomlarının olduğu rapor edilmiştir. Asa ve Lasebikan da (2016) öğretmenlerde depresyonun çok yaygın bir hastalık olduğunu belirttiği görülmektedir.

Depresyonun bireyler üzerindeki bir diğer olumsuz etkisi akademik performansı düşürmesidir (Modabernia, Tehrani, Fallahi, Shirazi & Modabernia, 2008). Bireylerde konsantrasyon gücüne, derslere katılmada isteksizliğe, motivasyon ve ilgi eksikliğine neden olan depresyon ile akademik başarı arasında negatif ilişki bulunmuştur (Khesht-Masjedi, Shokrgozar, Abdollahi, Habibi, Asghari, Ofoghi & Pazhooman, 2019). Depresif bir ruh hali üzgün, hayal kırıklığına uğramış, çaresiz ve umutsuz olma duygularını barındırır (Sarason & Sarason, 2005). Depresyondaki birey bir iş yapabilmek amacıyla girişimde bulunmakta cesaretsiz davranmasından dolayı akademik hayatta başarılı olmak için daha fazla çaba göstermek isteyebilir. Fakat içinde bulunduğu durum nedeniyle istenilen performans standardına ulaşmadığını hissedebilir. Bu durum sürekli olarak hayal kırıklığına ve umutsuzluğa yol açar ve bireyin daha fazla depresyona girmesine neden olabilir. Dolayısıyla bireyin akademik yaşamında düşük notlar gibi çok fazla ciddi sorunlarla karşı karşıya kalabileceği (Busari, 2012) belirtilmektedir. Benzer olarak Kuzay (2019) öğrencilerde depresyonun akademik başarı, aile ve arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Kaysi, Aydemir ve Gürol'a (2017) göre yaşanan sorunlar bireylerin akademik başarılarını da etkilemektedir.

Depresyon, bireyin üzüntülü olmasına veya bir zamanlar zevk aldığı aktivitelere karşı ilgisini kaybetmesine neden olur (Storey, 2016). Ayrıca depresyon çeşitli duygusal ve fiziksel sorunlara yol açmasıyla birlikte, kişinin işte ve evde çalışma yeteneğini azaltır (APA, 2013; Köknel, 2005). Depresyonun bu olumsuz etkilerine rağmen dünyada en çok tedavi edilebilen ruhsal bozukluklar arasında yer alması, yaşanan olumsuzlukların giderilmesi açısından da olumlu bir durumdur. Depresyonun tedavi edilebilmesi için ilk adım doğru teşhisin yapılmasıdır. Depresif belirtilerin ilk değerlendirmeleri olası tedavi seçeneklerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Ayrıca süreç boyunca periyodik değerlendirme, tedaviye rehberlik ederek, gelişmelerin ölçülebilmesine yardımcı olacaktır (APA, 2019). Depresyonun teşhis edilmesi ve düzeyinin belirlenmesinde kan tahlilleri, Beyin Haritalaması (Kantitatif EEG), Beyin Manyetik Rezonans Görüntüleme (MR) teknikleri ve bazı psikolojik testler kullanılmaktadır (Tuncer ve Dikmen, 2019).

Dünya genelinde yapılan araştırmalarda ve klinik uygulamalarda depresyonun teşhis edilmesi amacıyla en yaygın kullanılan araçlardan birinin Beck Depresyon Envanteri-II (BDE-II) olduğu belirtilmektedir (APA, 2018; García-Batista, Guerra-Peña, Cano-Vindel ve Herrera-Martínez, 2018). Bu araştırmanın amacı BDE-II'nin öğretmen adayları üzerinde geçerliğini ve güvenilirliğini inceleyerek, faktör yapısını ortaya koymaktır. Alanyazında Beck Depresyon ölçeğinin önceki versiyonlarının Türkçeye uyarlanması bazı araştırmacılar (Hisli,1989; Tuğlu, Türe, Dağdeviren ve Aktürk, 2007) tarafından yapıldığı görülmektedir. BDE-II'nin önceki versiyonlarına göre temel farklılığı, enerji kaybı, değersizlik, iştah bozukluğu ve konsantrasyon gibi yapıların ölçülmesine yönelik maddeleri içermesidir (Beck, Steer, Ball ve Ranieri, 1996). BDE-II'nin psikometrik özellikleri, dünya çapında birçok çalışma ile detaylı bir şekilde belirlenmiş olmasına rağmen, şu ana kadar Türkiye'de geçerliliğini ve güvenilirliğini inceleyen çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın amacı iki yönlüdür. Birincisi BDE-II'nin faktör yapısını ortaya çıkarmaktır. İkincisi ise Türkiye'de BDE-II'nin öğretmen adayları üzerinde geçerliliğini ve güvenilirliğini kanıtlamaktır.

Yöntem

Bu araştırmada Beck Depresyon Envanteri-II'nin Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırma ölçek uyarlama çalışmasına uygun olarak tarama modeline göre yürütülmüştür.

Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki bir Üniversitenin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden basit tesadüfi (rastgele)

örnekleme yöntemiyle seçilen 208 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında örneklem büyüklüğü belirlenirken çeşitli yaklaşımların olduğu görülmektedir. Nunnaly (1978) örneklemin madde sayısının on katı olması gerektiğini belirtirken, MacCallum vd (2001) madde sayısının dört katı kadar olmasının yeterli olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada örnekleme uygulanan BDE-II'nin 21 madde olduğu dikkate alındığında 208 öğretmen adayı üzerinde çalışmanın yürütülmesi yeterli örnekleme ulaşılabildiği şeklinde yorumlanabilir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Türkçeye uyarlanacak BDE-II, Beck, Steer ve Brown (1996) tarafından geliştirilmiş olup, 21 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan son bir (1) haftasını dikkate alarak kendilerine yöneltilen her bir maddeye sıfır (0) ile üç (3) arasında puan vermeleri istenmektedir. Envanterden alınan toplam puan 0-13 minimum, 14-19 hafif, 20-28 orta ve 29-63 şiddetli depresyonda olduğunu göstermektedir. Beck, Steer ve Brown (1996) envanterin güvenilirlik ve geçerlik çalışmasında envanterin tamamı açısından Cronbach Alpha katsayısının .92 olduğunu tespit etmiştir.

Ölçek Uyarlama Süreci

Ölçek uyarlama sürecinin ölçek geliştirme çalışmalarına göre farklılaşması, bazı kolaylıkları ve sınırlılıkları da beraberinde getirmektedir. Ölçek uyarlama çalışmaları madde yazımı gibi zorlu bir süreci barındırmamaktadır (Şeker ve Gençdoğan, 2014). Fakat başka bir kültürde geliştirilen ölçeğin farklı kültürlere uyarlanması anlaşılabilirlik açısından sorunlar oluşturabilir (Güzel-Candan ve Evin-Gencel, 2015). Bu nedenle ölçek uyarlama süreci bazı adımları içermektedir (Şeker ve Gençdoğan, 2014). Bunlar; ölçeğin dil çevirisinin yapılması, yapılan çevrinin incelenmesi, çevirinin orijinal dile yeniden çevrilmesi ve orijinal formu ile karşılaştırılması, çevirisi yapılan ölçeğe ilk şeklinin verilmesi, dil geçerliği uygulamalarının yapılması, çevirisi yapılan ölçeğe son şeklinin verilmesi, ölçeğin güvenilirlik ve geçerliğinin yapılmasıdır. Bu kapsamda BDE-II'nin ilk olarak dil eşdeğerliği yapılmaya çalışılmıştır. Araştırmada orijinal dili İngilizce olan BDE-II'nin her bir maddesi beş farklı alan uzmanı tarafından Türkçeye çevrilerek maddelerin altına yazılmıştır. Alan uzmanlarının yapmış oldukları çeviri her bir madde açısından birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Bu aşamadan sonra Türkçeye çevrilen ölçek formu, alan uzmanı üç kişi tarafından İngilizceye çevrilmiştir. Bu aşamada orijinal ölçek ile tekrardan İngilizceye çevrilen ölçeğin maddeleri birbiriyle karşılaştırılarak ne derece örtüştüğü belirlenmeye çalışılmıştır. Orijinal ölçek ile tekrardan İngilizceye çevrilen ölçek arasındaki uyumsuzluklar belirlenerek Türkçe formunda bazı düzenlemeler yapılmıştır. Daha sonra ölçeğin orijinal formu, Türkçe formu ve uzmanlar tarafından Türkçeden İngilizceye çevrilen formu bir alan uzmanının değerlendirmesine sunulmuştur. Alan uzmanından gelen geri bildirimler sonucunda ölçeğe nihai hali verilmiştir. Ölçeğin orijinal formu İngilizceyi ve Türkçeyi iyi bilen 60 kişilik İngilizce Öğretmenliği grubuna çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Uygulama sırasında araştırmanın amacı ve önemine ilişkin bilgilendirme yazısı paylaşılmıştır. Sonraki Türkçe uygulamasında karşılaştırmaların mümkün olabilmesi için öğrenciler isimlerini yazmadan gelecek uygulamalarda kendilerini hatırlatabilecek bir şifre yazmaları istenmiştir. Uygulamadan 4 hafta sonra ölçeğin Türkçe formu aynı gruba uygulanmıştır. Dil eşdeğerliği ile ilgili bulgular incelendiğinde İngilizce ve Türkçe formlar arasındaki madde korelasyon katsayılarının .83 ile .96 arasında değiştiği belirlenmiştir. Ölçeklerin toplamına ilişkin korelasyon katsayısının .92 olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda ölçeğin dil eşdeğerliğinin sağlandığı söylenebilir.

Verilerin Analizi

Araştırmada ilk olarak öğretmen adaylarından elde edilen veriler normallik ve doğrusallık açısından değerlendirilmiştir. Tabachnick ve Fidell (2007) çarpıklık ve basıklık değerlerinin [-1.5 ile 1.5] arasında olması dağılımın normallüğünün göstergesi olarak kabul edilebileceğini belirtmektedir. Envanterin basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde [-.155; .617] normallik varsayımının karşılandığı görülmüştür. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin Açıklayıcı Faktör Analizi

(AFA) için uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla, Kaiser Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi yapılmıştır. Örneklem uygunluğunun belirlenmesinden sonra, Varimaks rotasyonu ile Temel Bileşenler Analizi kullanılarak AFA yapılmıştır. Envanterin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla Cronbach Alpha İç Tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. AFA, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 22 programı ile yapılmıştır. Ayrıca araştırmada Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. DFA'nın bulgularının değerlendirilmesinde bazı uyum iyiliği indeksleri ve kabul edilebilir düzeyde uyumu işaret eden değerler dikkate alınmıştır. Moosbrugger ve Müller (2003) RMSEA değerinin 0.05 ve altı iyi uyuma, 0.08 ve 0.1 arasındaki değerler kabul edilebilir uyuma; GFI, AGFI, CFI ve IFI değerlerinin 1'e yakın olması iyi uyuma işaret ettiğini belirtmiştir. DFA AMOS 20 programı ile yapılmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir. Araştırma etik ilkeler açısından 22/07/2020 tarihli 97132852/302.14.01 sayı numarası ile Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'na uygun bulunmuştur.

Bulgular

Envanterin yapı geçerliğini incelemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Bu doğrultuda verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testleri uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

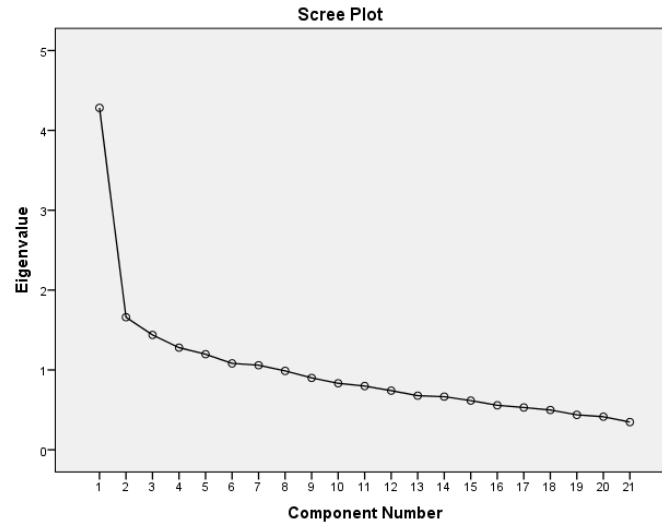
Tablo 1: KMO ve Bartlett's Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.762
	χ^2	777.342
Bartlett's Test of Sphericity	sd	210
	p.	.000

**p<.01

Tablo 1'de görüldüğü üzere KMO değerinin .762 olduğu ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($\chi^2= 777.342$, $sd= 210$, $p< .01$) belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre verilerin örneklem yeterliliği ve faktör analizine uygunluğu açısından bir sorun teşkil etmediği söylenebilir.

Araştırmada Türkçeye uyarlaması yapılan BDE-II'nin faktör yapısı belirlenmek istenmiştir. Bu doğrultuda envanterin faktör yapısını ortaya çıkarmak amacıyla Scree Plot grafiği oluşturularak Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1: Beck Depresyon Envanterinin Faktör Yapısı

Şekil 1’de görüldüğü üzere Scree Plot grafiği BDE-II’nin 7 faktörlü bir yapıdan oluştuğuna işaret etmektedir. Faktör özdeğerinin 7 bileşenden sonra 1’in altına düştüğü görülmektedir.

Beck Depresyon Envanterinin 7 bileşenli yapıdan oluştuğunun belirlenmesinden sonra Temel Bileşenler Analizi ve Dik Döndürme (varimax rotation) kullanılarak yapılan AFA yapılmış olup, sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Beck Depresyon Envanterine İlişkin Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları

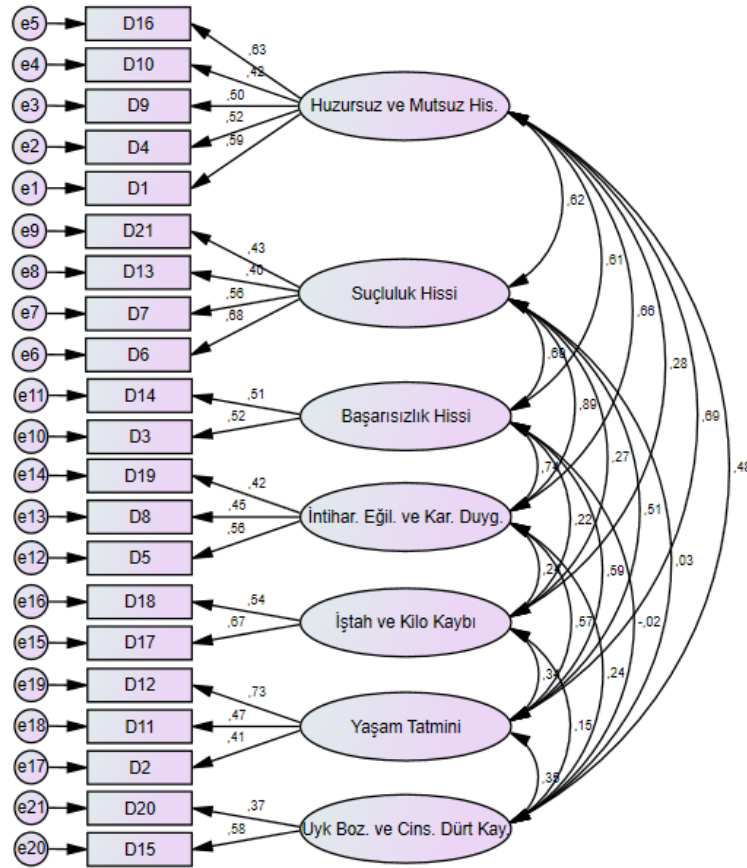
Madde No	Faktörler ve Madde Faktör Yükleri						
	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
4	.712						
1	.676						
10	.607						
16	.518						
9	.368						
21		.765					
7		.618					
13		.527					
6		.412					
14			.677				
3			.649				
19				.780			
8				.448			
5				.448			
18					.809		
17					.717		
2						.807	
11						.634	
12						.489	
15							.713
20							.661
Faktör Özdeğerleri	4.281	1.66	1.438	1.279	1.197	1.082	1.059
Açıklanan Varyans (%)	20.387	7.905	6.849	6.092	5.7	5.153	5.044
Toplam Açıklanan Varyansın %	20.387	28.292	35.141	41.233	46.932	52.085	57.13
Toplam Envanter (Cronbach Alpha Katsayısı)	.783						

Tablo 2'de görüldüğü üzere 21 maddelik BDE-II'nin 7 faktörlü bir yapıdan oluştuğu belirlenmiştir. Maddelerin yük değerleri incelendiğinde .37 ile .81 arasında değiştiği ve açıklanan toplam varyansın %57.13 olduğu tespit edilmiştir. Faktörlerin tek başına açıkladığı varyans düzeyi incelendiğinde birinci faktörün (F1) %20.39, ikinci faktörün (F2) %7.91, üçüncü faktörün (F3) %6.85, dördüncü faktörün (F4) %6.09, beşinci faktörün (F5) %5.70, altıncı faktörün (F6) %5.15 ve yedinci faktörün (F7) %5.04 olduğu görülmektedir. Ayrıca envanterin tamamı açısından Cronbach's Alpha katsayısı .78 olduğu belirlenmiştir. BDE-II'nin AFA doğrultusunda belirlenen 21 maddelik 7 faktörlü yapısı, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiş olup, bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Beck Depresyon Envanterinin Doğrulayıcı Faktör Analiziyle (DFA) Sonuçları

CMIN	Sd	P	CMIN/SD	CFI	AGFI	GFI	IFI	RMSEA	SRMR
237.440	168	.000	1.413	.88	.87	.91	.89	.045	.057

Tablo 3 incelendiğinde uyum indekslerden X^2/sd değerinin 1.413 olduğu, *CFI*, *AGFI*, *GFI*, *IFI* ve *NFI* değerlerinin 1'e ve *RMSEA* ve *SRMR* değerlerinin 0'a yakın bulunduğu görülmektedir. BDE-II'nin DFA'sına ilişkin model Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2: Beck Depresyon Envanterinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Şekil 2'de görüldüğü üzere DFA'ya yönelik sunulan modelde herhangi bir modifikasyon yapılmamıştır. Standardize edilmiş faktör yüklerinin .37 ile .73 arasında değiştiği belirlenmiştir. DFA sonuçlarından elde edilen standardize parametre tahminleri ve t değerlerinin .001 düzeyinde

anamlı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen değerler modelin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ölçme araçlarının geliştirilmesi, uyarlanması ve kullanılması gibi süreçlerde birçok kriterin ve standardın dikkate alınması gerekir. Bu kriterler ve standartlar ihlal edildiğinde geliştirilen veya uyarlanan ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği düşük olacaktır (Karakoç ve Dönmez, 2014). Güvenirlik aynı ölçme aracıyla farklı zamanlarda tekrarlanan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerlerinin kararlılığı olarak tanımlanmaktadır. Geçerlik ise ölçme aracıyla ölçülmek istenen niteliğe, herhangi bir farklı özellik karıştırılmadan doğru ölçülebilmesidir (Tekin, 1977). Bu araştırmayla Beck Depresyon Envanteri II'nin Türkçeye uyarlanması yapılarak, öğretmen adayları üzerinde geçerliği ve güvenilirliği incelenmiştir. Araştırmada ilk olarak BDE-II'nin dil eşdeğerliğinin incelenmesi amacıyla Türkçe ve İngilizce uygulamaları arasındaki pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular orijinal envanter ile uyarlanan envanter arasında pozitif yönde yüksek düzeyde korelasyon olduğunu göstermektedir. Şeker ve Gençdoğan (2014), ölçeğin orijinal formu ile uyarlanan formu arasındaki korelasyon değerin anlamlı olmasının dil eş değerliğinin sağlandığının bir göstergesi olduğunu belirtmiştir. Envanterin dil eşdeğerliğinin yapılmasından sonra güvenilirliğine ilişkin hesaplanan Cronbach Alpha katsayısının .78 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar envanterin güvenilirlik ölçütünü sağladığı şeklinde (Kayış, 2009) yorumlanabilir. BDE-II'nin güvenilirliğinin belirlenmesiyle birlikte envanterin Türkçe formunun faktör yapısı incelenmiştir. Bu doğrultuda Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. AFA anket veya ölçeklerin maddelerine verilen yanıtlar arasındaki ilişkinin incelenerek ortak yapıların (faktörler) ortaya çıkarılmasını sağlayan analizdir (Hair, Anderson, Tatham ve Black, 1998). AFA sonucunda envanterin orijinal formundaki yirmi bir maddelik yapısını koruduğu ve yedi faktörlük bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. BDE-II'yi farklı kültürlere uyarlayan araştırmacıların farklı sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Segal, Coolidge, Cahill ve O'Riley (2008) envanterin tek faktörlü bir yapıdan oluştuğunu belirlerken, Campos ve Goncalves (2011) ölçeğin iki faktörlü bir yapıdan oluştuğunu tespit etmiştir. Arnarson, Olason, Smári ve Sigurdsson (2008) tarafından yapılan araştırmada envanterin üç faktörlü bir modeli içerdiği rapor edilirken, dört ve beş faktörlü yapısının olduğunu belirleyen araştırmaların da (Subramaniam, Harrell, Huntley ve Tracy, 2009) var olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın sonuçları ve alanyazında BDE-II'nin faktör yapısını inceleyen araştırmaların bulguları doğrultusunda BDE-II'nin faktör yapısının kültürel farklılıklardan etkilendiği söylenebilir. AFA sonucunda belirlenen faktörlerin etiketlenilmesi sürecinde aynı faktör altında yer alan maddelerin ortak özellikleri ile alanyazında BDE-II'nin faktör yapısının belirlenmesine yönelik yapılan araştırmaların (Rodríguez-Gómez, Dávila-Martínez, Collazo-Rodríguez, 2006; Subramaniam, Harrell, Huntley, Tracy, 2009) bulguları dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda BDE-II'nin faktörleri huzursuz ve mutsuz hissetme, suçluluk hissi, başarısızlık hissi, intihar eğilimi ve karmaşık duygular, iştah ve kilo kaybı, yaşam tatmini, uyku bozukluğu ve cinsel dürtü kaybı olarak etiketlenmiştir. Araştırmada BDE-II'nin toplam açıklanan varyansının %57.13 olduğu belirlenmiştir. Scherer, Wiebe, Luther ve Adams (1988) ölçek geliştirme veya uyarlama çalışmalarında ölçeğin toplamına ilişkin açıklanan varyansın %40 - %60 arasında olması gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda envanterin toplam açıklanan varyansının kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir. Geliştirilen veya farklı araştırmacılar tarafından uyarlanması yapılan ölçeklerin yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla kullanılan Açıklayıcı Faktör Analizinin farklılık ve esneklik gösteren yapısının ortadan kaldırılması amacıyla tekrar edilebilirlik analizlerinin yapılması (Osborne ve Fitzpatrick, 2012) önerilmektedir. Bu nedenle araştırmada AFA yapıldıktan sonra Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) de yapılmıştır. DFA'nın amacı AFA ile belirlenmiş olan yapının (faktör) doğrulanması ve elde edilen yapının kuramsal bilgilere uygunluğunun belirlenmesidir (Eroğlu, 2005). BDE-II'nin 7 faktörlü yapısına yönelik DFA uyum değerleri

incelendiğinde, modelin kabul edilebilir düzeyde olduğu (Kline, 2005; Şimşek, 2007) tespit edilmiştir. Bu bağlamda ölçeğin yapı geçerliği sağlanmıştır.

Bu araştırma ile Beck Depresyon Envanteri-II'nin Türkçeye uyarlaması yapılarak, geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bulgular incelenmiştir. Buraya kadar aktarılan bulgular doğrultusunda Türkçeye uyarlanan Beck Depresyon Envanteri-II'nin öğretmen ve öğretmen adaylarının depresyon belirtilerinin ve düzeylerinin teşhis edilmesinde güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- American Psychological Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders DSM* (5nd ed.). American Psychiatric Publishing.
- American Psychological Association (2019, Eylül 11). *Depression assessment instruments*. <https://www.apa.org/depression-guideline/assessment>
- Arikewuyo, M. O. (2004). Stress management strategies of secondary school teachers in Nigeria. *Educational Research*, 46(2), 195-207. <https://doi.org/10.1080/0013188042000222467>
- Arnarson, T. O., Olason D. T., Smári J., and Sigurdsson, J. F. (2008). The Beck Depression Inventory second edition (BDI-II): Psychometric properties in Icelandic student and patient populations. *Nordic Journal of Psychiatry*, 62(5), 360–365. <https://doi.org/10.1080/08039480801962681>
- Asa, F. T., and Lasebikan, V. O. (2016). Mental health of teachers: Teachers' stress, anxiety and depression among secondary schools in Nigeria. *Int Neuropsychiatr Dis J.*, 7(4), 1-10. <https://doi.org/10.9734/indj/2016/27039>
- Aslan, U. H. ve Çeçen, A. R. (2007). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin cinsiyetlerine ve öğrenilmiş güçlülük düzeylerine göre mizah tarzlarının incelenmesi. *Journal of The Cukurova University Institute of Social Sciences*, 16(2), 1-14. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.46>
- Beck, A. T., Steer R. A., Ball, R., and Ranieri ,W. F. (1996). Comparison of beck depression inventories-IA and-II in psychiatric outpatients. *Journal of Personality Assessment*, 67, 588–597. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6703_13
- Bertone-Johnson, E. R. (2009). Vitamin D and the occurrence of depression: Casual association or circumstantial evidence. *Nutrition Reviews*, 67(8), 481–492. <https://doi.org/10.1111/j.1753-4887.2009.00220.x>
- Bhandari, S. (2019, Ağustos 21). *Causes of depression*. <https://www.webmd.com/depression/guide/causes-depression#2>
- Busari, A. O. (2012). Evaluating the relationship between gender, age, depression and academic performance among adolescents. *Scholarly Journal of Education*, 1(1), 6-12.
- Campos, R., and Goncalves, B. (2011). The Portuguese version of the beck depression inventory-II (BDI-II): Preliminary psychometric data with two nonclinical samples. *European Journal of Psychological Assesment*, 27(4), 258–264. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000072>
- Clark, D. A., Beck, A. T., and Alford, B. A. (1999). *Scientific foundations of cognitive theory and therapy of depression*. John Wiley & Sons.

- Çetin, Ş. ve Arcagök, S. (2018). Lojistik regresyon analiziyle öğretmen adaylarının depresyon durumunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 19-36. <https://doi.org/10.21441/sguz.2018.66>
- De Camargo, E. M., Oliveira, M. P., Rodriguez-Añez, C. R., Hino, A. A. F., and Reis, R. S. (2013). Estresse percebido, comportamentos relacionados à saúde e condições de trabalho de professores universitários. *Psicologia argumento*, 31(75), 589-597. <https://doi.org/10.7213/psicol.argum.31.075.ds01>
- Dikmen, M. ve Tuncer, M. (2019). Burns depresyon ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(42), 2848-2857. <https://doi.org/10.26450/jshsr.1429>
- DSM-5 (2013, Ağustos 23). *Depressive disorders*. <https://cdn.website-editor.net/30f11123991548a0af708722d458e476/files/uploaded/DSM%2520V.pdf>
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Eroğlu, E. (2005). Müşteri memnuniyeti ölçüm modeli. *İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme Dergisi*, 34(1), 7-25.
- García-Batista, Z. E., Guerra-Peña, K., Cano-Vindel, A., Herrera-Martínez, S. X., and Medrano, L. A. (2018). Validity and reliability of the Beck Depression Inventory (BDI-II) in general and hospital population of Dominican Republic. *PloS one*, 13(6), e0199750. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0199750>
- Güzel-Candan, D. ve Evin-Gencil, İ. (2015). Öğretme Motivasyonu Ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 72-89. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.329888>
- Hair, J. F. Jr. , Anderson, R. E., Tatham, R. L., and Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis*, (5th Edition). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliği, güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
- Karakoç, F. Y. ve Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 13(40), 39-49. <https://doi.org/10.25282/ted.228738>
- Kayış, A. (2009). Güvenirlik Analizi. (Ş. Kalaycı, Ed), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayıncılık.
- Kaysi, F., Aydemir, E., Gürol, M. (2017). Üniversite mezunlarının akademik başarılarını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (31), 391-408. <https://doi.org/10.46928/iticusbe.751442>
- Khesht-Masjedi, M. F., Shokrgozar, S., Abdollahi, E., Habibi, B., Asghari, T., Ofoghi, R. S., & Pazhooman, S. (2019). The relationship between gender, age, anxiety, depression, and academic achievement among teenagers. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 8(3), 799. https://doi.org/10.4103/jfmpc.jfmpc_103_18
- Klime, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford.
- Köknel, Ö. (2005). *Ruhsal çöküntü depresyon*. Altın Kitaplar.
- Kuzay, D. (2019). Tıp fakültesi, sağlık yüksekokulu ve sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinde depresyonun aile-arkadaş ilişkisine ve akademik başarıya etkisi. *Acıbadem Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 576-580. <https://doi.org/10.31067/0.2019.207>

- Meyer, B. Y. (2000). Study: 62% of school counselors feel unprepared to curb suicides. *Counseling Today*, 42(9), 18.
- Modabernia, M. J., Tehrani, H. S., Fallahi, M., Shirazi, M., & Modabernia, A. H. (2008). Prevalence of depressive disorders in Rasht, Iran: A community based study. *Clinical practice and epidemiology in mental health*, 4(1), 20. <https://doi.org/10.1186/1745-0179-4-20>
- Negele, A., Kaufhold, J., Kallenbach, L., and Leuzinger-Bohleber, M. (2015). Childhood trauma and its relation to chronic depression in adulthood. *Depression research and treatment*, 1-11. <https://doi.org/10.1155/2015/650804>
- NIMH, (2018, Ağustos 11). *Depression*. <https://www.nimh.nih.gov/health/topics/depression/index.shtml>
- NIMH, (2020, Ağustos 11). *Depression Basics*. <https://www.nimh.nih.gov/health/publications/depression/index.shtml>
- OHSAD, (2020, Ağustos 11). Sağlık istatistikleri yıllığı. <https://ohsad.org/wp-content/uploads/2018/12/28310saglik-istatistikleri-yilligi-2017pdf.pdf>
- Osborne, J. W., and Fitzpatrick, D. C. (2012). Replication analysis in exploratory factor analysis: what it is and why it makes your analysis better. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 17(15), 1-8.
- Rodríguez-Gómez, J., Dávila-Martínez, M., and Collazo-Rodríguez, L. (2006). Factor structure of the Beck depression inventory-second edition (BDI-II) with Puerto Rican elderly. *P.R HealthSciJournal*, 25(2), 127-32.
- Sarason, I. G., & Sarason, B. R. (2005). *Abnormal psychology: The problem of maladaptive behavior* (11th ed.). Prentice Hall.
- Scherer, R. F., Wiebe, F. A., Luther, D. C., and Adams, J. S. (1988). "Dimensionality of coping: Factor stability using the ways of coping questionnaire". *Psychological Reports*, 62, 763-770. <https://doi.org/10.2466/pr0.1988.62.3.763>
- Segal, D. L., Coolidge, F. L., Cahill, B. S., and O'Riley, A. A. (2008). Psychometric properties of the Beck Depression Inventory-II (BDI-II) among community-dwelling older adults. *Behavior Modification*, 32(1), 3-20. <https://doi.org/10.1177/0145445507303833>
- Storey, E. D. (2016). *Relationship between teacher characteristics and accuracy in identifying middle school students with symptoms of anxiety and depression*. (Unpublished Doctoral Dissertation). Department of Educational and Psychological Studies College of Education University of South Florida.
- Subramaniam, G., Harrell, P., Huntley, E., and Tracy, M. (2009). Beck depression inventory for depression screening in substance-abusing adolescents. *Journal Substance Abuse Treatment*, 37(1), 25-31. <https://doi.org/10.1016/j.jsat.2008.09.008>
- Şeker, H. ve Gençdoğan, B. (2014). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme* (2nd ed.). Nobel Yayınevi. <https://doi.org/10.14527/9786055885168.08>
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ekinoks.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2007). *Experimental designs using ANOVA*. Thomson/Brooks/Cole.

- Tanhan, F. (2014). Öğretmenlerde irrasyonel inançlar ile cinsiyet ve depresyon ilişkisinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 55-73. <https://doi.org/10.14582/duzgef.738>
- Taycan, O., Kutlu, L., Çimen, S. ve Aydın, N. (2006). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerde depresyon ve tükenmişlik düzeyinin sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dizi*, 7(2), 100-108.
- Tekin, H. (1977). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Mars Matbaası.
- Tuğlu, C., Türe, M., Dağdeviren, N. ve Aktürk, Z. (2007). Birinci basamak için Beck depresyon tarama ölçeği'nin Türkçe çevriminin geçerlik ve güvenilirliği. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 9(3), 117-122. <https://doi.org/10.2399/tahd.08.216>
- Türkiye Psikiyatri Derneği, (2020, Ağustos 2). *Depresyon konusunda bilmek istedikleriniz?*. <https://www.psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/24/depresyon-konusunda-bilmek-istedikleriniz>
- Van Dongen-Melman, J. E., and Sanders-Woudstra J. A. (1986). Psychosocial aspects of childhood cancer: A review of the literature. *J Child Psychol Psychiatry*, 27, 145-180. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1986.tb02281.x>
- WHO, (2020, Ağustos 2). *Depression*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/depression>